

IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDOTTEET

NEUVOSTO

**Neuvoston päätelmät, annettu 11 päivänä toukokuuta 2010, koulutuksen sosiaalisesta
ulottuvuudesta**

(2010/C 135/02)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

OTTAA HUOMIOON:

1. Tehokkuudesta ja tasapuolisuudesta koulutuksessa 14 päivänä marraskuuta 2006 annetun neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät ⁽¹⁾, joissa jäsenvaltioita kehoitettiin varmistamaan sellaiset tasapuoliset koulutusjärjestelmät, joissa mahdollisuudet, koulutukseen pääsy, saatu kohtelu ja tulokset eivät riipu yksilön sosioekonomisesta taustasta tai muista koulutuksellista eriarvoisuutta aiheuttavista seikoista.
2. Elinikäisen oppimisen avaintaidoista 18 päivänä joulukuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen ⁽²⁾, jossa korostetaan avaintaitojen opettamisen merkitystä kaikille kansalaisille ja asianmukaisia toimia sellaisten henkilöiden hyväksi, jotka heikkojen oppimislähtökoh-
tiansa vuoksi tarvitsevat erityistukea käyttääkseen koko op-
pimispotentialinsa.
3. Uusista taidoista uusia työpaikkoja varten 15 päivänä mar-
raskuuta 2007 annetun neuvoston päätöslauselman ⁽³⁾,
jossa painotettiin taidollisten tarpeiden ennakoimista ja yleis-
sen taitotason nostamista asettaen etusijalle heikon ammat-
titaidon omaavat ja muut taloudellisen ja sosiaalisen syrjäy-
tymisen vaarassa olevat henkilöt.
4. Yliopistojen nykyaikaistamisesta Euroopan kilpailukyvy-
n edistämiseksi globaalissa osaamistaloudessa 23 päivänä
5. marraskuuta 2007 annetun neuvoston päätöslauselman ⁽⁴⁾,
jossa vahvistettiin uudelleen elinikäisten oppimismahdolli-
suuksien lisäämisen, korkea-asteen koulutusmahdollisuuk-
sien ulottamisen epätyypillisiin ja aikuisopiskelijoihin sekä
yliopistojen elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien kehiti-
tämisen merkitys.
5. Aikuiskoulutuksesta 22 päivänä toukokuuta 2008 annetun
neuvoston päätelmät ⁽⁵⁾, joissa korostettiin matalan osaa-
mistason työntekijöiden – joiden määrä on vielä varsin
suuri – osaamistason parantamista ja aikuiskoulutuksen
merkitystä sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle ja talouskehi-
tykselle.
6. Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan Euroopan
teemavuodesta (2010) 22 päivänä lokakuuta 2008 tehdyn
Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen
N:o 1098/2008/EY ⁽⁶⁾, jossa todetaan, että työmarkkinoiden
muuttuviin tarpeisiin mukautettujen perustaitojen
ja – pätevyiden puute on merkittävä este yhteiskunnan
toimintaan osallistumiselle.
7. Ammatillista koulutusta koskevan tehostetun eurooppalai-
sen yhteistyön tulevista painopisteistä 21 päivänä marras-
kuuta 2008 annetun neuvoston ja neuvostossa kokoontu-
neiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät ⁽⁷⁾,
joissa painotettiin, että ammatillisella koulutuksella ediste-
tään paitsi kilpailukykyä, yritysten suoriutuskykyä ja inno-
vointia globalisoituneessa taloudessa, myös oikeudenmukai-
suutta, yhteenkuuluvuutta, henkilökohtaista kehittymistä ja
aktiivista kansalaisuutta ja että ammatillisen koulutuksen
houkuttelevuutta olisi edistettävä kaikkien kohderyhmien
parissa.

⁽¹⁾ EUVL C 298, 8.12.2006, s. 3.⁽²⁾ EUVL L 394, 30.12.2006, s. 10.⁽³⁾ EUVL C 290, 4.12.2007, s. 1.⁽⁴⁾ Asiak. 16096/1/07 REV 1.⁽⁵⁾ EUVL C 140, 6.6.2008, s. 10.⁽⁶⁾ EUVL L 298, 7.11.2008, s. 20.⁽⁷⁾ EUVL C 18, 24.1.2009, s. 6.

8. Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 21 päivänä marraskuuta 2008 annettu päätelmä Nuorten valmistaminen 2000-lukuun: koulu- alan eurooppalainen yhteistyöohjelma ⁽⁸⁾; päätelmissä jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan laadukkaat koulutusmahdollisuudet ja -palvelut erityisesti niitä lapsia ja nuoria varten, jotka voivat olla muita heikommassa asemassa henkilökohtaisten, sosiaalisten, kulttuuristen ja/tai taloudellisten olosuhteiden vuoksi.
9. Maahanmuuttajataustaisten lasten koulutuksesta 26 päivänä marraskuuta 2009 annettu neuvoston päätelmä ⁽⁹⁾, joissa jäsenvaltioita kehoitettiin toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet kullekin jäsenvaltiolle soveltuvalla vastuutasolla (paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla), sen varmistamiseksi, että kaikille lapsille tarjotaan oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet sekä tarpeellinen tuki, jotta lapset voivat kehittää kaikkia kykyjään taustastaan riippumatta.
10. Nuorisolan eurooppalaisen yhteistyön uudistetuista puitteista (2010–2018) 27 päivänä marraskuuta 2009 annettu neuvoston päätöslauselman ⁽¹⁰⁾, jossa kehoitettiin jäsenvaltioita varmistamaan nuorten yhtäläiset mahdollisuudet päästä korkeatasoiseen yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen kaikilla tasoilla sekä kehittämään muodollisen koulutuksen ja epävirallisen oppimisen välisiä yhteyksiä,

JA OTTAA ERITYISESTI HUOMIOON:

eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista (ET 2020) 12 päivänä toukokuuta 2009 annettu neuvoston päätelmä ⁽¹¹⁾, joissa tasapuolisuuden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen määriteltiin yhdeksi neljästä strategisesta tavoitteesta ja jossa määriteltiin viisi keskimääräisen eurooppalaisen suoritustason viitearvoa ("EU:n vertailuarvot"), joissa niin ikään selkeästi pyritään tasapuolisuuteen.

SEKÄ OTTAA VIELÄ HUOMIOON:

Madridissa 11. ja 12. maaliskuuta 2010 järjestetyn konferenssin, jonka aiheena oli *osallistava koulutus sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiskeinona*.

TOTEAA SEURAAVAA:

Koulutusjärjestelmien kaikkialla EU:ssa on taattava sekä tasapuolisuus että huippuosaaminen. Koulutustason parantaminen ja

avaintaitojen tarjoaminen kaikille vaikuttavat ratkaisevasti talouskasvun ja kilpailukyvyyn parantamisen lisäksi myös köyhyyden vähentämiseen ja sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen.

Koulutuksen kautta saavutettavan sosiaalisen osallisuuden tulisi varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet saada korkealaatuista koulutusta sekä tasapuolinen kohtelu muun muassa mukauttamalla tarjontaa yksilöllisiin tarpeisiin. Samanaikaisesti sen tulisi varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet parhaiden tulosten saavuttamiseksi pyrkimällä tarjoamaan kaikille mahdollisimman korkeatasoiset avaintaidot.

ON TIETOINEN SEURAAVASTA:

Koulutusjärjestelmillä edistetään merkittävästi sosiaalista yhteenkuuluvuutta, aktiivista kansalaisuutta ja henkilökohtaisten mahdollisuuksien toteuttamista eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Niiden avulla on mahdollista edistää sosiaalista nousua ja katkaista köyhyyden, huono-osaisuuden ja syrjäytymisen kierre. Koulutusjärjestelmien roolia voitaisiin edelleen vahvistaa mukauttamalla niitä kansalaisten erilaisiin taustoihin ottamalla huomioon eri kulttuurien tuoman rikkauten, olemassa olevan tietämyksen ja valmiudet sekä oppimistarpeet.

Koulutus ei ole sosiaalisen syrjäytymisen ainoa syy eikä sen ainoa ratkaisu. Yksinomaan koulutustoimenpitein ei moniongelmaisuuksien vaikutuksia todennäköisesti voida lieventää, ja tässä tarvitaan monialaisia menettelytapoja, joilla tällaiset toimet voidaan nivota yhteen laajemmän sosiaali- ja talouspolitiikan kanssa.

Kansainvälisen kilpailukyvyyn lisääminen edellyttää korkeaa ammattitaitoa yhdistettynä kykyyn luoda, innovoida ja työskennellä monikulttuurisessa ja -kielisessä ympäristössä. Väestökehitys huomioon ottaen on entistä tärkeämpää, että koulutusjärjestelmät nostavat yleistä koulutustasoa samalla varmistuen, että kaikki, niin nuoret kuin aikuisetkin – sosioekonomisesta taustasta tai henkilökohtaisesta tilanteesta riippumatta – voivat kehittää kaikkia mahdollisuuksiaan elinikäisen oppimisen avulla. Erityistä huomiota olisikin kiinnitettävä erityisiä koulutustarpeita omaavien henkilöiden, maahanmuuttajataustaisten henkilöiden ja romaniyhteisön tarpeisiin.

Taluskriisin yhteiskunnallisten vaikutusten jatkaessa esiintuloaan – köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan Euroopan teemavuotena (2010) ⁽¹²⁾ – on käynyt selväksi, että taantuma on iskenyt kovimmin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, ja samalla se vaarantaa näihin ryhmiin kohdennetut finanssipoliittiset toimet.

⁽⁸⁾ EUVL C 319, 13.12.2008, s. 20.

⁽⁹⁾ EUVL C 301, 11.12.2009, s. 5.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 311, 19.12.2009, s. 1.

⁽¹¹⁾ EUVL C 119, 28.5.2009, s. 2.

⁽¹²⁾ Katso alaviite 6.

TIEDOSTAA SEURAAVAA:

Jos Euroopan halutaan kilpailevan ja menestyvän osaamistaloutena, joka perustuu kestäväan ja korkeaan työllisyystasoon sekä parempaan sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen – kuten Eurooppa 2020 -strategiassa kaavaillaan – koulutus on elinikäisen oppimisen näkökulmasta ratkaisevassa asemassa. Avaintaitojen tarjoaminen kaikille elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti on keskeisessä asemassa silloin, kun parannetaan kansalaisten työllistävyyttä, sosiaalista osallisuutta ja henkilökohtaista kehitystä.

Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden (ET 2020) nojalla hyväksyttyihin eurooppalaisiin vertailuarvoihin liittyen olisi kiireellisesti pienennettävä sellaisten henkilöiden määrää, joilla on puutteelliset perustaidot – erityisesti lukutaito (käytettävissä olevien tietojen mukaan keskimäärin joka neljäs koululainen ei osaa lukea eikä kirjoittaa riittävän hyvin) – ja lisäksi opintonsa keskeyttävien määrää olisi edelleen vähennettävä. Tämän ohella olisi lisättävä osallistumista varhaiskasvatukseen ja päivähoidon, korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden nuorten määrää sekä aikuisten osallistumista elinikäiseen oppimiseen. Tällaisia toimia tarvitaan erityisen kipeästi lähtökohdiltaan muita heikompia yksilöiden kohdalla, koska tilastollisesti he suoriutuvat merkittävästi huonommin kaikkiin vertailuarvoihin nähden. Strategisten puitteiden tavoitteet voidaan saavuttaa asianmukaisesti ainoastaan ottamalla huomioon sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien tarpeet.

KATSOO SEURAAVAA:

Erot jäsenvaltioiden saavuttamassa sosiaalisen osallisuuden ta-
sossa osoittavat, että EU:ssa on edelleen huomattavasti eriarvoisuutta ja syrjäytymistä, jota on torjuttava sekä rakennemuutoksin että antamalla lisätukea sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa oleville oppijoille. Tasapuolisuus ja huippuosaaminen eivät sulje toisiaan pois vaan täydentävät toisiaan, ja niihin olisi pyrittävä sekä kansallisella että Euroopan tasolla. Vaikka tilanne on jokaisessa jäsenvaltiossa erilainen, eurooppalaisella yhteistyöllä voidaan helpommin löytää keinoja edistää sosiaalista osallisuutta ja tasapuolisuutta vaarantamatta kuitenkaan huippuosaamisen edellytyksiä.

Järjestelmät, jotka pitävät yllä korkeita laatuvaatimuksia kaikille ja lujittavat vastuuvuorollisuutta, edistävät yksilöllisiä, osallistavia lähestymistapoja, tukevat varhaista ongelmiin puuttumista ja ottavat huomioon erityisesti muita heikommassa asemassa olevat oppijat, voivat edistää huomattavasti sosiaalista osallisuutta.

Opiskelijoiden tukijärjestelmät, kuten avustukset, lainat ja muut kuin rahalliset lisäetuuudet, voivat merkittävästi edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia etenkin korkeakoulutukseen. Ottaen huomioon

koulutuksen rahoitukseen kohdistuvat kasvavat paineet, on keskeisen tärkeää parantaa julkisten investointien tehokkuutta. Eri-
laisten rahoitusjärjestelmien rakenteen ja vaikutuksen analysointi voi auttaa tekemään perusteltuja päätöksiä.

KATSOO LISÄKSI SEURAAVAA:

Varhaiskasvatuksen ja kouluopetuksen osalta:

1. Osallistuminen korkealaatuiseen varhaiskasvatukseen ja päivähoidon, josta huolehtii ammattitaitoinen henkilökunta ja jossa lasten ja henkilöstön määrän välinen suhde on sopiva, antaa kaikille lapsille myönteisiä tuloksia ja on erityisen hyödyllistä kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Riittävien kannustimien ja tuen tarjoaminen, tarjonnan mukauttaminen tarpeisiin ja saatavuuden lisääminen voi laajentaa lähtökohdiltaan heikompien⁽¹³⁾ lasten osallistumista.
2. Avaintaidot antavan korkealaatuisen koulutuksen tarjoaminen kaikille on yksi tehokkaimmista keinoista edistää sosiaalista osallisuutta. Lisätukea tarvitaan kouluille, joissa suurella osalla oppilaista on muita heikommalla lähtökohdalla.
3. Koulun keskeyttämisen onnistunut ehkäiseminen edellyttää riskiryhmien (jollaiseen kuulumisen johtuu esim. henkilökohtaisesta tai sosioekonomisesta tilanteesta taikka oppimisvaikeuksista) tuntemisen kehittämistä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, ja järjestelmiä, joiden avulla voidaan varhaisessa vaiheessa tunnistaa keskeyttämisvaarassa olevat henkilöt. Olisi toteutettava kokonaisvaltaisia poikkialaisia strategioita, jotka tarjoavat koulukohtaisia ja koko järjestelmää koskevia toimintapolitiikkoja, joissa käsitellään erilaisia koulun keskeyttämiseen johtavia tekijöitä. Keskeyttämisvaarassa oleville oppilaille tarjottavaan yksilölliseen tukeen voi kuulua yksilöllisen oppimisen tarjoamista, neuvontaa, mentori- ja tuutorijärjestelmiä, sosiaalista tukea ja oppimista tukevaa opetusohjelman ulkopuolista toimintaa.
4. Osallisuutta edistävät strategiat edellyttävät oppilaitokselta vahvaa johtajuutta, tulosten ja laadun järjestelmällistä seuranta-
ta, innovatiivista ja korkealaatuista opetusta, jonka taustalla on opettajien asianmukainen koulutus, voimaannuttamista ja motivointia, yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa sekä riittävien resurssien tarjoamista. Kokonaisvaltaisemman tuen antaminen sitä tarvitseville oppijoille edellyttää yhteistyötä vanhempien ja yhteisön sidosryhmien kanssa esimerkiksi koulupäivän ulkopuolella järjestettävän, epävirallista ja arkioppimista edistävän toiminnan muodossa.

⁽¹³⁾ Tässä tekstissä käsite "heikommalla lähtökohdalla" ("disadvantaged background") kattaa tilanteen mukaan myös erityisopetusta tarvitsevat oppijat.

5. Kaikille oppijoille on hyötyä siitä, että yleisessä opetusympäristössä luodaan olosuhteet, joita erityistarpeisten oppilaiden onnistunut integroituminen edellyttää. Yksilöllisten lähestymistapojen käytön lisääminen, mukaan lukien yksilölliset oppimissuunnitelmat ja oppimisprosessia tukevien arviointien hyödyntäminen, opettajien kouluttaminen hallitsemaan monimuotoisuutta ja hyötymään siitä, yhteistyönä tapahtuvan opetuksen ja oppimisen edistäminen sekä mahdollisuuksien ja osallistumisen lisääminen ovat tapoja, joilla voidaan parantaa laatua kaikkien hyödyksi.

Ammattikoulutuksen osalta:

— Monipuolinen ammattikoulutustarjonta, jossa korostetaan avaintaitoja, laaja-alaiset avaintaidot mukaan lukien, voi antaa henkilölle kaivattuja mahdollisuuksia parantaa koulutustaitojaan ja siten päästä työmarkkinoille. Muita heikommassa asemassa olevien ryhmien osalta ammattikoulutuksen merkitystä voidaan lisätä räätälöimällä tarjontaa yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, tehostamalla ohjausta ja -neuvontaa, tunnustamalla aiemmin opitun erilaiset muodot ja edistämällä työssäoppimista koskevia vuorottelujärjestelmiä. Etenkin vähäisen ammattitaidon omaavien runsaampi osallistuminen ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen on avain aktiiviseen osallistamiseen ja työttömyyden rajoittamiseen elinkeinoelämän muutosten yhteydessä.

Korkea-asteen koulutuksen osalta:

1. Lähtökohdiltaan heikompien opiskelijoiden toivon herättäminen ja heidän korkeakoulutusmahdollisuuksiensa parantaminen edellyttää taloudellisten tukijärjestelmien sekä muiden kannustimien ja niiden rakenteen parantamista. Kohtuuhinnat, helposti saatavat, riittävät ja siirrettävät opintolainat sekä tarveharkintaiset avustukset voivat menestyksellä lisätä osallistumista sellaisten opiskelijoiden keskuudessa, joilla ei ole varaa korkeakoulutukseen.

2. Joustavammat ja monipuolisemmat oppimisväylät, esimerkiksi aiemmin opitun, osa-aikakoulutuksen ja etäoppimisen tunnustaminen, voivat auttaa sovittamaan korkeasteen opinnot työ- tai perhe-elämän sitoumuksiin ja kannustaa laajempaan osallistumiseen. Täytäntöönpanotoimenpiteet, joiden tarkoituksena on seurata ja lisätä korkeasteen koulutuksessa pysymistä, antaa yksilöllistä tukea sekä tehostaa ohjausta, mentoritoimintaa ja osaamiskoulutusta, etenkin yliopisto-opintojen alkuvaiheessa, voivat parantaa muita heikommassa asemassa olevien oppijoiden valmistumisastetta.

3. Erityistoimia tarvitaan etenkin rahoituksen osalta, jotta voidaan ottaa täysin huomioon sellaisten muiden heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden tarpeet, jotka eivät useinkaan pysty hyödyntämään saatavilla olevia liikkuvuushajelmia.

4. Eriarvoisuuden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaa voidaan tehostaa tunnustamalla, että korkeasteen oppilaitoksilla on sosiaalinen vastuu tuoda tiedon tuottama hyöty takaisin yhteiskunnan käyttöön, saattaa tieto laajemman yhteisön palvelukseen sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti ja vastata sosiaalisiin tarpeisiin.

5. Korkea-asteen oppilaitokset voivat myös osoittaa sosiaalista vastuuntuntoa antamalla resurssinsa aikuiskoulutuksen, epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen piiriin kuuluvien oppijoiden käyttöön, tehostamalla sosiaalista syrjäytymistä koskevaa tutkimusta, edistämällä innovointia ja päivittämällä koulutusresursseja ja -menetelmiä.

Aikuiskoulutuksen osalta:

1. Aikuiskoulutukseen pääsyn lisääminen voi luoda uusia mahdollisuuksia aktiiviseen osallisuuteen ja tiiviimpään sosiaaliseen osallistumiseen, erityisesti vähäisen ammattitaidon omaavien, työttömien, erityistarpeisten aikuisten, vanhusten ja maahanmuuttajien keskuudessa. Erityisesti viimeksi mainitun ryhmän keskuudessa vastaanottavan maan kielen tai kielten oppimisella on tärkeä merkitys yhteiskuntaan integroitumisen edistämiseksi sekä perustaitojen ja työllistyvyyden parantamisessa.

2. Aikuisoppiminen, jota tarjotaan monenlaisissa ympäristöissä, johon osallistuu monia sidosryhmiä (mukaan lukien julkinen ja yksityinen sektori, korkeasteen oppilaitokset, paikallisyhteisöt ja kansalaisjärjestöt) ja jossa oppimisen päämääränä voivat olla joko henkilökohtaiset, kansalaistaidolliset, yhteiskunnalliset tai työelämän edellyttämät valmiudet, on keskeisessä asemassa pyrittäessä tavoittamaan muita heikommassa asemassa ja riskiryhmissä olevat. Yritykset voivat osoittaa yhteiskunnallista vastuutaan ennakoimalla paremmin rakenteellisia muutoksia ja tarjoamalla mahdollisuuksia uudelleen koulutukseen ottaen erityisesti huomioon työelämään liittyvän oppimisen.

3. Sukupolvien välisen oppimisen mahdollisuuksia voidaan tutkia keinona jakaa tietoa ja kokemuksia sekä parantaa nuoremman ja vanhemman sukupolven välistä viestintää ja solidaarisuutta, kaventaa kasvavaa digitaalista kuilua ja vähentää sosiaalista irrallisuutta.

Elinikäisen oppimisen osalta:

— Koulutusjärjestelmät, joissa on joustavia oppimisväyliä, joissa pidetään mahdollisuudet avoinna mahdollisimman kauan ja joissa vältetään ”umpikujia”, auttavat torjumaan eriarvoisuutta. Ne myös auttavat välttämään sosioekonomista tai kulttuurista syrjäytymistä ja matalista odotuksista johtuvaa etenemisen estymistä. Elinikäisen ohjauksen tarjoaminen ja hankitun osaamisen validointi, myös aiemmin opitun ja

aiemman kokemuksen tunnustaminen, pääsymahdollisuuksien monipuolistaminen kaikenlaisissa koulutuksessa, korkeakoulutus ja aikuisoppiminen mukaan lukien, sekä suuremman huomion kiinnittäminen oppimisympäristöjen laatuun ja houkuttelevuuteen voivat helpottaa oppijoiden siirtymää. Tarvitaan innovatiivisia tapoja tarjota ohjausta ja yhteistyötä muiden sosiaalitoimen palvelujen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotta voidaan tavoittaa koulutusjärjestelmien ulkopuolella olevat muita heikommassa asemassa olevat ryhmät.

NÄIN OLLEN KEHOTAA JÄSENVALTIOITA:

Varhaiskasvatuksen ja kouluopetuksen osalta:

1. Varmistamaan korkealaatuisen varhaiskasvatuksen ja päivähoidon laajemman saatavuuden, jotta kaikille ja erityisesti lähtökohdiltaan heikommille lapsille tai erityisopetusta tarvitseville lapsille voitaisiin tarjota turvallinen alku sekä lisätä heidän oppimismotivaatiotaan.
2. Parantamaan koulujen tarjoaman opetuksen laatua ja vähentämään koulujen välisiä ja niiden sisäisiä eroja, jotta voidaan torjua mahdollista sosioekonomista tai kulttuurista syrjäytymistä.
3. Keskittymään olennaisiin perustaitoihin, joita ovat erityisesti luku- ja laskutaito sekä varsinkin maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kohdalla kielitaito.
4. Rohkaisemaan koulujen välistä verkottumista kokemusten ja hyvien toimintatapojen jakamiseksi.
5. Tehostamaan pyrkimyksiä ehkäistä koulunkäynnin keskeyttämistä kehittämällä sellaisia varhaisvaroitussjärjestelmiä, joilla tunnistetaan riskiryhmään kuuluvat oppilaat; edistämään koulukohtaisia osallisuusstrategioita, joissa keskitytään laatuun ja joita tuetaan asianmukaisella johtajuudella ja opettajankoulutuksella kiinnittäen huomiota elinikäisen oppimisen näkökulmaan.
6. Kehittämään sekä yksilöllisempiä toimintatapoja että koko järjestelmään kohdistuvia toimia kaikkien oppilaiden tukemiseksi sekä antamaan lisäapua lähtökohdiltaan heikommille ja niille, joilla on erityistarpeita.
7. Korostamaan kouluopetuksen merkitystä, jotta oppilaiden yrittämisen halu lisääntyisi ja jotta oppimiskyvyn kehittämisen ohella voitaisiin myös herättää oppimismotivaatio.
8. Lisäämään opettajan ammatin vetovoimaa, tarjoamaan soveltuvaa täydennyskoulutusta ja huolehtimaan koulujen vahvasta johtajuudesta.

9. Tekemään kouluista entistä vastuuvollisempia koko yhteiskunnalle, lujittamaan kumppanuuksia koulujen ja vanhempien, yritysten ja paikallisyhteisöjen välillä sekä integroimaan paremmin virallinen ja epävirallinen toiminta.

10. Edistämään onnistuneita osallistavan koulutuksen toimintamalleja kaikkia oppilaita varten, mukaan lukien erityistarpeiset oppilaat, tekemällä kouluista oppimisyhteisöjä, joissa edistetään osallisuuden tunnetta ja vastavuoroista tukemista ja joissa tunnustetaan kaikkien oppilaiden kyvyt. Seuraamaan tällaisten lähestymistapojen vaikutusta etenkin, jotta voitaisiin lisätä erityistarpeisten oppijoiden koulutukseen pääsyn ja valmistumisen astetta koulutusjärjestelmän kaikilla tasoilla.

Ammatillisen koulutuksen osalta:

1. Tehostamaan avaintaitojen hankkimista ammatillisen koulutuksen väylien ja ohjelmien avulla ja ottamaan paremmin huomioon muita heikommassa asemassa olevien oppijoiden tarpeet.
2. Kehittämään edelleen ammatillisen koulutuksen tarjontaa, mikä antaa oppijoille mahdollisuuden rakentaa omat yksilölliset oppimisväylänsä.
3. Pyrkimään varmistamaan, että ammatillisen koulutuksen järjestelmät on asianmukaisesti integroitu yleisiin koulutusjärjestelmiin, mukaan lukien joustavat oppimisväylät, joiden avulla oppijat voivat siirtyä yhdeltä alalta toiselle sekä työelämään.
4. Tehostamaan ohjaus- ja neuvontatoimintaa sekä opettajien asianmukaista kouluttamista, jotta voitaisiin tukea opiskelijoiden uravalintoja ja koulutuksen sisällä tai koulutuksesta työelämään tapahtuvia siirtymiä. Tämä on erityisen tärkeää onnistuneen työmarkkinoille integroitumisen ja erityistarpeisten opiskelijoiden osallistamisen kannalta.

Korkea-asteen koulutuksen osalta:

1. Edistämään sen laajempaa saatavuutta esimerkiksi opiskelijoiden rahoitustukijärjestelmiä tehostamalla sekä joustavien ja monipuolisten oppimisväylien avulla.
2. Kehittämään politiikkoja, joiden tavoitteena on lisätä korkea-asteen koulutuksen loppuun suorittaneiden määrää muun muassa tehostamalla opiskelijoiden yksilöllistä tukea, ohjausta ja mentorointia.
3. Jatkamaan oppijoiden liikkuvuuden esteiden poistamista, sen mahdollisuuksien lisäämistä ja laadun parantamista myös tarjoamalla riittäviä kannustimia lähtökohdiltaan heikompien opiskelijoiden liikkuvuudelle.
4. Edistämään aikuisopiskelijoiden ja muiden epätyypillisten oppijoiden erityisohjelmia.

Aikuiskoulutuksen osalta:

1. Tehostamaan politiikkoja, joiden kautta matalan osaamistason työntekijät, työttömät aikuiset ja tarvittaessa maahanmuuttajataustaiset kansalaiset voivat saada pätevyyden tai parantaa osaamistaan ("yksi askel ylöspäin"), ja laajentamaan uuden mahdollisuuden tarjoavan koulutuksen järjestämistä nuorille aikuisille.
2. Edistämään toimia, joilla varmistetaan, että kaikilla on mahdollisuus hankkia osaamisyhteiskunnassa elämisen ja oppimisen edellyttämät perus- ja avaintaidot, joita ovat erityisesti lukutaito sekä tieto- ja viestintätekniset taidot.

Tämän lisäksi yleisesti vahvistamaan koulutusjärjestelmien sosiaalista ulottuvuutta:

1. Lisäämällä koulutusväylien joustavuutta ja poistamalla esteitä osallistumiselta ja liikkuvuudelta koulutusjärjestelmien sisällä ja välillä.
2. Kehittämällä tiiviimpiä yhteyksiä toisaalta koulutuksen ja toisaalta työelämän ja koko yhteiskunnan välille työllistyvyyden ja aktiivisen kansalaisuuden lisäämiseksi.
3. Perustamalla järjestelmiä aiemmin opitun validoimiseksi ja tunnustamiseksi, mukaan lukien epävirallinen oppiminen ja arkioppiminen, sekä lisäämällä elinikäisen ohjauksen käyttöä muita heikommassa asemassa olevien ja matalan osaamistason oppijoiden keskuudessa.
4. Arvioimalla muita heikommassa asemassa oleville oppijoille suunnattujen rahoitustukitoimien vaikutusta ja vaikuttavuutta sekä koulutusjärjestelmien ja -rakenteiden vaikutuksia näihin ryhmiin.
5. Harkitsemalla tietojen keräämistä tuloksista, opintonsa keskeyttäneiden määrästä ja oppijoiden sosioekonomisista taustoista, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa, korkea-asteen koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa.
6. Harkitsemalla kunkin jäsenvaltion tilanteeseen mukautettujen määrällisten tavoitteiden asettamista sosiaalisen osallisuuden saavuttamiselle koulutuksen avulla.

7. Harkitsemalla näitä tavoitteita koskevan yhdenmetyt lähestymistavan kehittämistä koordinoiden muiden politiikkojen kanssa.
8. Varaamalla lisää resursseja epäedullisessa asemassa olevia oppilaita ja kouluja varten ja tarvittaessa laajentamalla Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston käyttöä sosiaalisen syrjäytymisen vähentämiseksi koulutuksen avulla.

NÄIN OLLEN KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA:

1. Jatkamaan yhteistyötä strategisen prioriteetin eli tasapuolisuuden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistämisen alalla käyttämällä aktiivisesti avointa koordinoitimenetelmää eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden (ET 2020) yhteydessä, panemalla täytäntöön Bolognan ja Kööpenhaminan prosessien sosiaalisen ulottuvuuden ja toteuttamalla neuvoston vuonna 2008 antamien aikuiskoulutusta koskevien päätelmien mukaisia toimia.
2. Pyrkimään hyödyntämään aktiivisesti elinikäisen oppimisen ohjelman ja tarvittaessa Euroopan sosiaalirahaston, Euroopan aluekehitysrahaston ja Progress-ohjelman kaikkia mahdollisuuksia tehostaakseen koulutuksen avulla saavutettavaa sosiaalista osallisuutta sekä painottamaan vahvasti tätä ulottuvuutta seuraavan sukupolven ohjelmia koskevissa ehdotuksissa.
3. Edistämään ja tukemaan lähtökohdiltaan heikompien tai erityistarpeisten oppijoiden laajamittaisempaa osallistumista erityisesti elinikäisen oppimisen ohjelman puitteissa perustettuihin kansainvälisiin liikkuvuusohjelmiin, kumppanuuksiin ja hankkeisiin.
4. Tukemaan vertailevaa tutkimusta koulutuksen tasapuolisuuden lisäämiseen tähtäävien politiikkojen vaikuttavuudesta, laajentamaan tietopohjaa yhteistyössä muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa ja varmistamaan tutkimustulosten laajan levittämisen.
5. Edistämään koulutuksen asemaa keskeisenä välineenä sosiaalisen osallisuuden ja sosiaalisen suojelun prosessien tavoitteiden saavuttamisessa.